

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО ВИВЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“АДВОКАТ В
АДМІНІСТРАТИВНОМУ
ПРОЦЕСІ”

Харків
2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО ВИВЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“АДВОКАТ
В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРОЦЕСІ”**

(другий (магістерський) рівень вищої освіти
галузі знань 08 “Право”
спеціальності 081 “Право”)

для студентів магістратури

**Харків
2022**

Методичні матеріали до вивчення навчальної дисципліни “Адвокат в адміністративному процесі” (другий (магістерський) рівень вищої освіти галузі знань 08 “Право” спеціальності 081“Право”) для студентів магістратури / уклад.: Я.С. Рябченко, Ю.В. Георгієвський. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2022. 68 с.

У к л а д а ч і: Я.С. Рябченко
 Ю.В. Георгієвський

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2022

Актуальність і вивчення навчальної дисципліни «Адвокат в адміністративному процесі» зумовлені необхідністю набуття студентами теоретичних знань щодо специфіки правового статусу адвоката в адміністративному процесі, його повноважень і практичних навичок проведення адвокатської діяльності.

Мета навчальної дисципліни – формування системи наукових знань про правове регулювання адвокатської діяльності в адміністративному процесі, а також вироблення основних умінь і навичок застосування адміністративного процесуального законодавства в адвокатській практиці. Викладання дисципліни сприяє активізації аналітичної діяльності студентів, розвитку практичних навичок діяльності правника, а також системній підготовці до майбутньої адвокатської діяльності.

Навчальна дисципліна «Адвокат в адміністративному процесі» являє собою систему теоретичних та практичних знань про інститут адвокатури, адміністративний процес та судочинство, участь адвоката в провадженні у справах про адміністративні правопорушення, представництво прав, свобод та інтересів громадян у відносинах з суб'єктами публічного адміністрування і в судах. Курс передбачає ознайомлення студентів з положеннями чинного законодавства, нормами якого регулюються інститут адвокатури в Україні, адміністративний процес і судочинство в цілому. Окрема увага приділяється формуванню навичок студентів із застосування теоретичних знань на практиці.

Навчальна дисципліна «Адвокат в адміністративному процесі» входить до ядра освітньо-професійної програми за другим (магістерським) рівнем вищої освіти, а викладання сприяє формуванню фахових компетентностей за спеціалізаціями в рамках узагальненого об'єкта юридичної практики.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни відповідно до її знаннєвої компоненти і дидактичної структури є:

- надання системи теоретичних і практичних знань про адміністративний процес як галузь публічного права, його місце в системі національного права;

- визначення особливостей становлення адвокатури як механізму захисту прав людини;

- вивчення особливостей участі адвоката в адміністративному процесі;

- з'ясування специфіки правового статусу представника в адміністративному судочинстві;

- ознайомлення з процесуально-правовим статусом адвоката у провадженні у справах про адміністративні правопорушення;

- визначення напрямів розвитку інституту представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві.

Викладання навчальної дисципліни «Адвокат в адміністративному процесі» спрямоване на формування таких основних **спеціальних компетентностей**:

- розуміння ролі інституту адвокатури в адміністративному процесі;

- знання й розуміння доктринальних проблем статусу представника в адміністративному судочинстві;

- знання й розуміння суті наукових досліджень у сфері адміністративної відповідальності під час участі адвоката в провадженнях у справах про адміністративні правопорушення;

- знання й розуміння становлення інституту адвокатури як механізму захисту прав людини;

- володіння навичками застосування загальнонаукових і спеціальних методів дослідження доктринальних проблем представника в адміністративному процесі;

- знання й розуміння механізму інтернаціоналізації законодавства, що регулює інститут представництва прав, свобод та інтересів громадян в умовах глобалізації;

- вміння планувати правові результати процесуальної діяльності адвокатури в Україні;

- здатність здійснювати самостійний аналіз і тлумачення рішень Європейського суду з прав людини стосовно обмеження й порушення прав громадян під час провадження у справах про адміністративні правопорушення.

Формування предметних компетентностей навчальної дисципліни має сприяти досягненню **результатів** навчання, передбачених освітньо-професійною програмою другого (магістерського) рівня:

- здатність продемонструвати знання й розуміння юриспруденції в сучасному наукознавстві;

- здатність продемонструвати вміння формулювати нові гіпотези й наукові проблеми в галузі права, обирати належні напрями й відповідні методи для їх дослідження;

- вміння доводити епістемологічну правомірність висунення теоретичних альтернатив при проведенні наукових досліджень;

- спроможність аналізувати особливості інноваційної діяльності й інноваційного менеджменту у правовій сфері;

- вміння аналізувати феномен публічного і приватного регулювання у контексті епістемології та методології правових досліджень і юридичних практик;

- здатність визначати основні напрями правової глобалізації та інтернаціоналізації і правові механізми реалізації права в різних правопорядках і юрисдикціях;

- вміння системно аналізувати судову практику розгляду справ окремими судовими інстанціями;

- здатність аналізувати методологічні аспекти взаємодії юридичної науки і юридичної практики;

- вміння інтерпретувати феномен юридичної практики як об'єкта науково-правових досліджень в юриспруденції;

- розуміння необхідності діяти відповідно до вимог юридичної деонтології у професійній діяльності;

- вміння аналізувати феномен публічного і приватного регулювання в контексті епістемології та методології досліджень діяльності адвоката в адміністративному процесі;

- здатність проводити критичний аналіз законодавства, приписами якого регулюється діяльність адвоката, і висловлювати ґрунтовні пропозиції щодо його вдосконалення.

При викладанні навчальної дисципліни використовуються такі форми, як лекції, практичні заняття, індивідуальні і групові консультації, виконання студентами самостійної роботи. Здобувачам вищої освіти рекомендується: брати участь у наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, готувати тези наукових доповідей тощо.

Для вивчення навчальної дисципліни рекомендовано такі нормативно-правові акти й літературу до усіх тем:

Основна література на нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28.06.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року: офіц. пер. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004

3. Кодекс про адміністративні правопорушення : Закон від 07.12.1984 року № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.

4. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.

5. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України № 5076-VI від 05.07.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 27. Ст. 282.

6. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.

7. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02.06.2011 р. № 3460-VI: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text>.

8. Про запобігання корупції: Закон України від 04.03.2014 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 49. Ст. 2056.

9. Про ліквідацію апеляційних адміністративних судів та утворення апеляційних адміністративних судів в апеляційних округах: Указ Президента України від 29.12.2017 р. №455/2017. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4552017-23394>.

10. Про утворення місцевих адміністративних судів, затвердження їх мережі: Указ Президента України від 16.11.2004 р. № 1417/2004 в редакції Указу Президента від 29.12.2017 року № 455/2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1417/2004#Text>

11. Про реформування територіальних органів Міністерства юстиції та розвиток системи надання безоплатної правової допомоги: Постанова КМУ від 11.02.2016 р. № 99. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/99-2016-%D0%BF#Text>

12. Огляд судової практики Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду (актуальна практика) станом на лютий 2021 року: URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_upload/s/supreme/Ohliad_KAS_02_2021.pdf.

13. Судова практика Верховного Суду України у справах про адміністративні правопорушення / за ред. П. П. Пилипчука. Київ: Ін Юре, 2007. 328 с.

14. Методичні рекомендації щодо організації надання безоплатної правової допомоги місцевими центрами з надання безоплатної вторинної правової допомоги: Наказ Координаційного центру з надання правової допомоги 19.07.2019 р. № 60. : URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0060419-19#n6>

15. Адміністративне право: навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти [Ю. П. Битяк, В. М. Гаращук, В. В. Зуй та ін.]. Вид. 6-те, допов. та перероб. Харків : Право, 2021. 196. URL:https://pravo-izdat.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=4395&download_id=1426

16. Битяк Ю. П. Адміністративна відповідальність та адміністративне правопорушення. *Проблеми законності*. 2020. Вип. 151. С. 87–100.

17. Смокович М. І., В.М. Бевзенко. Адміністративний процес України: теорія, практика: підручник / за заг. ред. В. М. Бевзенка Київ. 2020. 1346 с. URL: https://dakor.kiev.ua/wp-content/uploads/bevzenko_pidruchnyk.pdf.

18. Лученко Д. В. Механізм оскарження в адміністративному праві: теоретичні й прикладні аспекти : монографія. Харків : Право, 2017. 440 с.

19. Головань І.В. До питання про поняття адвокатської діяльності. *Адвокат*. 2012. № 1(136). С. 12-15.

Додаткова література

1. Основи адміністративного судочинства та адміністративного права : навч. посібник / за заг. ред. Р. О. Куйбіди, В. І. Шишкіна. Київ: Старий світ, 2006. С. 77–100. URL: <https://www.slideshare.net/CentrePravo/ss-59878370>

2. Коломоєць Т. О. Термінологія адміністративного процесу: проблеми визначеності суміжного термінологічного ряду. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2012. Т. 11. С. 335–343. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nponyua_2012_11_36.

3. Адміністративне судочинство: навч. посібник / І. М. Балакарева, І. В. Бойко, Я. С. Зелінська та ін. ; за заг. ред.

Н. Б. Писаренко. Харків: Право, 2016. С. 6–14. URL: <https://independent.academia.edu/NadiyaPysarenko>

4. Адміністративне судочинство України : підручник / за заг. ред. О. М. Пасенюка. Київ: Юрінком Інтер, 2009. 672 с.

5. Венедіктов В. С. Критерії розмежування адміністративної та дисциплінарної відповідальності. *Проблеми систематизації законодавства України про адміністративні правопорушення: у 2-х ч.* Сімферополь, 2006. Ч. 1. С. 17–23.

4. Додин Е. В. Административная деликтология: учебн. пособие; сб. научн. трудов. Одеса: Полиграф, 2007. С. 149–254.

5. Кириленко Є., Тунтула О. Співвідношення заходів державного примусу, адміністративної та інших видів юридичної відповідальності. *Вісник прокуратури*. 2010. № 11. С. 99–103.

6. Коліушко І., Банчук О. Поняття адміністративної відповідальності та адміністративного правопорушення в сучасному українському праві. *Право України*. 2008. № 4. С. 31–37.

7. Колпаков В. К. Адміністративна відповідальність (адміністративно-деліктне право): навч. посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2008. С. 97–110.

8. Матіос А. В. Адміністративна відповідальність посадових осіб: монографія. Київ: Знання, 2007. – 223 с.

9. Окопник О. М. Адміністративна відповідальність як різновид юридичної відповідальності. *Актуальні проблеми юридичної науки: матеріали Міжнар. наук. конф. «Дев'ять осінніх юрид. читання» (Хмельницький, 12–13 листоп. 2010 р.): у 4-х ч.* Хмельницький. 2010. Ч. 2. С. 63–65. С. 64–65.

10. Поштаренко О. Поняття, сутність та зміст адміністративної відповідальності в умовах нової парадигми адміністративного права. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 3. С. 174–179.

Інтернет-ресурси

Офіційний веб-портал Верховної Ради України - <http://rada.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Верховного Суду - https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/

Офіційний веб-портал Конституційного Суду України - <https://ccu.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України - <https://minjust.gov.ua/>

Єдиний державний реєстр судових рішень - <https://reyestr.court.gov.ua/>

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри адміністративного
права Національного
юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
(протокол № 1 від 11.06.2021 р.)

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «АДВОКАТ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРОЦЕСІ»

І. І. Адміністративний процес як галузь публічного права, його місце в системі національного права

Предмет, метод, система і принципи адміністративного процесу. Сучасні підходи науки адміністративного права до розуміння адміністративного процесу. Співвідношення категорій «адміністративний процес», «адміністративна процедура», «адміністративне провадження». Види й система принципів адміністративного процесу. Адміністративне провадження. Суб'єкти адміністративних проваджень. Адміністративна юстиція як механізм судового захисту прав приватної особи у сфері публічного адміністрування. Моделі адміністративної юстиції. Становлення й розвиток адміністративної юстиції в Україні.

Становлення адвокатури як механізму захисту прав людини. Історія становлення адвокатури України. «Адвокатська доба» перелому ХІХ–ХХ ст. Європейські традиції становлення адвокатури. Компаративна характеристика українського досвіду й європейських традицій. Діяльність Центру досліджень адвокатури і права. Адвокатська діяльність. Види адвокатської діяльності. Форми здійснення адвокатської діяльності. Правова основа діяльності адвокатури України. Адвокатура і держава. Принципи й засади здійснення адвокатської діяльності.

Особливості участі адвоката в адміністративному

процесі. Правовий статус адвоката в адміністративному судочинстві. Нормативно-правові акти, що регламентують адміністративно-процесуальний статус адвоката. Завдання й функції адвоката в адміністративному процесі. Права й обов'язки як елементи правового статусу адвоката в адміністративному процесі. Адвокатський запит. Адвокатська таємниця. Дисциплінарне провадження, його особливості й підстави застосування. Суб'єкти дисциплінарного провадження за адміністративним законодавством. Притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності. Суб'єкти дисциплінарного провадження за адміністративним законодавством.

Модуль II. Особливості правового статусу представника в адміністративному судочинстві

Поняття і суть правового статусу представника як суб'єкта адміністративного судочинства. Наукознавче підґрунтя дослідження представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному процесі. Сутність й особливості інституту представництва. Поняття «представництво в адміністративному судочинстві». Особливості представництва в адміністративному процесі. Підвиди договірному представництва в адміністративному процесі. Поняття «правовий статус» як правова дефініція в адміністративному судочинстві. Сучасний стан правового регулювання представництва в адміністративному судочинстві. Правовий статус представника в адміністративному процесі й шляхи його вдосконалення в контексті судової реформи й виконання Угоди про асоціацію України та Європейського Союзу. Принципи діяльності представника в адміністративному судовому процесі. Участь у справі представника. Документи, що підтверджують повноваження представників. Права й обов'язки як елементи правового статусу адвоката в адміністративному процесі. Функції представників в адміністративному процесі. Класифікація повноважень представника залежно від умов представництва. Юридична відповідальність представника в адміністративному процесі.

Зарубіжний досвід представництва в адміністративному процесі.

Повноваження представника прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві. Проблема чіткого визначення статусу й меж повноважень представників в адміністративному судочинстві. Межі повноважень і вид представництва. Договір про надання правової допомоги (довіреність), ордер, усна заява довірителя. Представник за договором та законний представник: порівняння повноважень. Відмова від повноважень. Представницькі повноваження. Представницька участь прокурора в адміністративному процесі. Термін дії повноважень представника в адміністративному процесі. Повноваження адвоката, призначеного представником для надання безоплатної вторинної правової допомоги в адміністративному процесі. Контроль за діяльністю представника у сфері адміністративного судочинства. Взаємодія представника з іншими учасниками адміністративного процесу.

Модуль III. Процесуально-правовий статус адвоката у провадженні у справах про адміністративні правопорушення

Загальна характеристика й види адміністративних проваджень. Провадження у справах про адміністративні правопорушення. Загальна характеристика й види адміністративних проваджень. Сутність і цілі адміністративних проваджень, їх місце в адміністративному процесі. Сфера застосування адміністративних проваджень. Особливості адміністративних проваджень, їх правове регулювання й підстави виникнення. Види адміністративних проваджень. Суб'єкти адміністративних проваджень. Загальний і спеціальний суб'єкти адміністративних проваджень. Нормативна база адміністративних проваджень. Поняття «провадження у справах про адміністративні правопорушення». Завдання і принципи провадження у справах про адміністративні правопорушення. Обставини, що виключають провадження у справах про адміністративні правопорушення. Стадії провадження у справах про адміністративні правопорушення. Особи, які беруть участь у провадженні у справі про адміністративне

правопорушення. Виконання постанови про накладення адміністративного стягнення. Заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення, мета їх застосування й види. Право на оскарження заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення, шляхи його реалізації.

Особи, які беруть участь у провадженні у справі про адміністративне правопорушення. Роль адвоката у провадженні у справах про адміністративні правопорушення. Юридична допомога і адвокатська діяльність. Адвокат як захисник і представник. Гарантії захисту прав і свобод потерпілого. Допуск до участі в провадженні у справі про адміністративне правопорушення. Повноваження адвоката в провадженні у справі про адміністративне правопорушення. Обставини, що виключають можливість участі адвоката у провадженні у справі про адміністративне правопорушення. Права адвоката у процесі провадження у справах про адміністративні правопорушення. Дії адвоката на стадії підготовки до розгляду справи про адміністративне правопорушення. Встановлення підвідомчості й підсудності справи про адміністративне правопорушення. Дослідження й аналіз доказів. Дотримання строків розгляду справи про адміністративні правопорушення. Оскарження постанов по справі про адміністративне правопорушення.

IV. Напрями розвитку інституту представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві

Удосконалення законодавства, яке регламентує представництво в адміністративному судочинстві. Зарубіжний досвід представництва в адміністративному судочинстві й можливості його використання в Україні. Особливості правового статусу адвоката в європейській правовій традиції. Право на справедливий суд у Європейській конвенції про захист прав людини та основоположних свобод. Основні положення про роль адвокатів, прийняті VIII Конгресом ООН по запобіганню злочинам. Рекомендація №R

(2000) 21 Комітету Міністрів державам-членам про свободу професійної діяльності адвокатів від 25 жовтня 2000 року. Класифікація закріплення права на правову допомогу у країнах ЄС. Монополія адвокатської діяльності. Колізії чинного законодавства в регламентуванні представництва в адміністративному процесі. Гарантування державою представницької та адвокатської діяльності. Медіативна функція представництва. Закріплення вимог і критеріїв щодо освітньо-кваліфікаційного й професійного рівня адвоката/представника. Удосконалення правового регулювання можливості представництва інтересів держави і громадянина прокурором, Уповноваженим з прав людини. Забезпечення доступності безоплатної правової допомоги. Посилення гарантій захисту адвокатської таємниці. Удосконалення організаційних й процедурних засад здійснення представництва в контексті судової реформи в Україні.

ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН ЛЕКЦІЙ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Денна форма навчання

№ п/ п	Тема	Всього годин	У тому числі		
			лекції	практичні заняття	самостійна робота
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Адміністративний процес як галузь публічного права, його місце в системі національного права – 24 години					
1	Предмет, метод, система і принципи адміністративного процесу	8	2	2	4
2	Становлення адвокатури як механізму захисту прав людини	8	2	2	4
3	Особливості участі адвоката в адміністративному процесі	8	2	2	4
Усього:		24	6	4	12
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Особливості правового статусу представника в адміністративному судочинстві – 20 годин					
4	Поняття та зміст правового статусу представника як суб'єкта адміністративного судочинства.	10	2	2	6
5	Повноваження представника прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві.	10	2	2	6
Усього:		20	4	4	12
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Процесуально-правовий статус адвоката у провадженні у справах про адміністративні правопорушення – 36 годин					
6	Загальна характеристика та види адміністративних проваджень. Провадження у справах про адміністративні правопорушення.	24	4	2	18
7	Особи, які беруть участь у провадженні у справі про адміністративне	12	2	2	8

	правопорушення. Роль адвоката у провадженні у справах про адміністративні правопорушення				
	Усього:	36	6	6	26
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV. Напрямки розвитку інституту представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві – 40 годин					
8	Удосконалення законодавства, яке регламентує представництво в адміністративному судочинстві.	40	4	2	34
	Усього:	40	4	2	34
	Разом:	120/ 4,0	20	20	80

ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН ЛЕКЦІЙ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Заочна форма навчання

№ п/п	Тема	Всього годин	У тому числі		
			лекції	практичні заняття	самостійна робота
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Адміністративний процес як галузь публічного права, його місце в системі національного права – 42 години					
1	Предмет, метод, система і принципи адміністративного процесу	12	-	-	12
2	Становлення адвокатури як механізму захисту прав людини	14	2	-	12
3	Особливості участі адвоката в адміністративному процесі	16	2	2	12

	Усього:	42	4	2	36
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Особливості правового статусу представника в адміністративному судочинстві – 28 годин					
4	Поняття та зміст правового статусу представника як суб'єкта адміністративного судочинства.	14	-	2	12
5	Повноваження представника прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві.	14	2	-	12
	Усього:	28	2	2	24
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Процесуально-правовий статус адвоката у провадженні у справах про адміністративні правопорушення - 32 годин					
6	Загальна характеристика та види адміністративних проваджень. Провадження у справах про адміністративні правопорушення.	16	-	-	16
7	Особи, які беруть участь у провадженні у справі про адміністративне правопорушення. Роль адвоката у провадженні у справах про адміністративні правопорушення	16	-	-	16
	Усього:	32	-	-	32
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV. Напрямки розвитку інституту представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві - 18 годин					
8	Удосконалення законодавства, яке регламентує представництво в адміністративному судочинстві.	18	-	-	18
	Усього:	18	-	-	18
	Разом:	120/ 4,0	6	4	110

ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Предмет, метод, система і принципи адміністративного процесу

Питання для обговорення

1. Сучасні підходи науки адміністративного права до розуміння адміністративного процесу.
2. Співвідношення категорій «адміністративний процес», «адміністративна процедура», «адміністративне провадження».
3. Види та система принципів адміністративного процесу.
4. Суб'єкти адміністративних проваджень.
5. Адміністративна юстиція як механізм судового захисту прав приватної особи у сфері публічного адміністрування.
6. Моделі адміністративної юстиції. Становлення і розвиток адміністративної юстиції в Україні.

З а в д а н н я

1. Ознайомтесь зі змістом правових дефініцій: «адміністративний процес», «адміністративна процедура», «адміністративне провадження», «адміністративне судочинство», «суб'єкти адміністративних проваджень», «адвокат в адміністративному процесі», «адвокат в адміністративному судочинстві», «адвокатська діяльність», «представництво».

Порівняйте принципи адміністративного процесу і адміністративного судочинства. Додайте до відповіді приклади рішень Європейський суд із прав людини, які тлумачать принципи процесу.

2. Ознайомтеся з Доповіддю Європейської комісії «За демократію через право» (Венеційської комісії) «Про верховенство права» від 25–26 березня 2011 року й поміркуйте про роль і місце принципу верховенства права в адміністративному процесі.

Що означає вимога законності як складова цього принципу для суб'єктів адміністративних проваджень? Охарактеризуйте такі принципи як: законність, юридична визначеність, заборона свавілля, доступ до правосуддя, дотримання прав людини, заборона дискримінації та рівність перед законом в контексті їх застосування в адміністративному процесі.

3. Ознайомтеся зі змістом правових актів, відповідно до яких утворено адміністративні суди в Україні.

Назвіть суди, які формують вітчизняну систему спеціалізованих адміністративних судів. З якою метою їх створено? Яким процесуальним законом забезпечено діяльність цих судів? З'ясуйте, які ще суди (крім спеціалізованих адміністративних) в нашій державі уповноважені вирішувати адміністративні спори.

4. Проаналізуйте моделі адміністративної юстиції, що діють у світі. Надайте свої пропозиції для розвитку адміністративної юстиції в Україні.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Конституція України від 28.06.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року: офіц. пер. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004

Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.

Головань І.В. До питання про поняття адвокатської діяльності. *Адвокат*. 2012. № 1(136). С. 12-15.

Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України № 5076-VI від 05.07.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 27. Ст. 282.

Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.

Про Апеляційний суд України, Касаційний суд України та Вищий адміністративний суд України: Указ Президента України від 01.10.2002 р. України. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/889/2002>

Про утворення у Верховному Суді України Судової палати в адміністративних справах : постанова Пленуму Верховного Суду України від 23.09.2005 р. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-05>.

Про ліквідацію апеляційних адміністративних судів та утворення апеляційних адміністративних судів в апеляційних округах : Указ Президента України від 29.12.2017 р. № 455/2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/455/2017>.

Про утворення місцевих адміністративних судів, затвердження їх мережі: Указ Президента України від 16.11.2004 року № 1417/2004 в редакції Указу Президента від 29.12.2017 року № 455/2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1417/2004#Text>

Рішення Конституційного Суду України від 01.12.2004 р. №18-рп/ 2004 у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення окремих положень частини першої статті 4 Цивільного процесуального кодексу України (справа про охоронюваний законом інтерес). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v018p710-04>

Постанова Верховного Суду від 22.11.2018 р. Єдиний державний реєстр судових рішень. № 78077449. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/78077449>

Адміністративне судочинство: навч. посібник / І. М. Балакарева, І. В. Бойко, Я. С. Зелінська та ін. ; за заг. ред. Н. Б. Писаренко. Харків: Право, 2016. С. 6–14. URL: <https://independent.academia.edu/NadiyaPysarenko>

Адміністративне судочинство України : підручник / за заг. ред. О. М. Пасенюка. Київ: Юрінком Інтер, 2009. 672 с.

Т е м а 2. Становлення адвокатури як механізму захисту прав людини

П и т а н н я д л я о б г о в о р е н н я

1. Історія становлення адвокатури України, та порівняльний аспект з країнами Європейського союзу.
2. Види адвокатської діяльності.
3. Участь адвоката в адміністративному процесі.

З а в д а н н я

1. *Проаналізуйте особливості становлення адвокатури в Україні та порівняйте цей досвід з іншими іноземними державами. За основу можна використати досвід Польщі. Висловіть свою думку щодо доступу іноземних адвокатів і практиків на суміжні ринки юридичних послуг в рамках Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.*

2. У справі «Сикоренко і Стригун» від 20 липня 2006 року, у справі «Занд проти Австрії» від 12 жовтня 1978 року Європейський суд із прав людини розтлумачив термін «встановлений законом» та «судом, встановленим законом».

Ознайомтесь з рішеннями по цих справах. Який вид адвокатської діяльності адвокат може використати звертаю-

чись до «суду, встановленого законом». Що необхідно для визначення «суду, встановленого законом»? Якими є критерії для визначення суду належної юрисдикції?

3. 21 серпня 2020 року до Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду надійшла апеляційна скарга адвоката Яковенко Інни Миколаївни - представника гр. М. на ухвалу Шостого апеляційного адміністративного суду від 13 серпня 2019 року. Суть даної скарги полягала у тому, що у цій справі оскаржувалося рішення Центральної виборчої комісії, що порушує конституційні права позивача та його інтереси у виборчому процесі з місцевих виборів 25 жовтня 2020 року, зокрема, право на здійснення влади безпосередньо через органи місцевого самоврядування, право на участь у місцевих виборах, право вільно обирати і бути обраним до органів місцевого самоврядування, право на вільне волевиявлення під час місцевих виборів. Апелянт вважає, що відповідно до [статті 273 КАС України Шостий](#) апеляційний адміністративний суд є належним судом для розгляду цього спору. Від відповідача надійшов до суду відзив на апеляційну скаргу позивача, в якому він просить апеляційну скаргу позивача залишити без задоволення, а оскаржуване рішення суду апеляційної інстанції залишити без змін. Відзив мотивовано тим, що на час прийняття оскаржуваної постанови ЦВК - 8 серпня 2020 року, виборчий процес ще не розпочався, а поданий позивачем позов не стосується безпосередньо виборчого процесу та поданий поза його межами. Визначення підсудності спорів, які виникли поза межами виборчого процесу та їх розгляд має здійснюватися в загальному порядку. Тобто ця справа належить до територіальної юрисдикції (підсудності) Окружного адміністративного суду м. Київ.

За правилами якого процесуального акта має вирішуватися даний спір? Відповідь обґрунтуйте. Охарактеризуйте види адвокатської діяльності. Чи може в даному випадку адвокат представляти гр. М. та подавати апеляційні скарги? Як іще види адвокатської діяльності може здійснювати адвокат,

що не зазначені у Законі України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»?

4. Адвокат звернувся до суду з позовом до ГПУ, в якому просив визнати протиправною бездіяльність ГПУ щодо неналежного розгляду адвокатських запитів про надання інформації та зобов'язання ГПУ надати запитувану інформацію. Суд першої інстанції залишив без змін рішення суду апеляційної інстанції та позов задовольнив. Рішення судів першої та апеляційної інстанцій мотивовано тим, що ГПУ безпідставно не надала позивачу запитувану в адвокатських запитах інформацію. При цьому суди попередніх інстанцій виходили з того, що цей спір має публічно-правовий характер, а оскаржувана бездіяльність не є такою, яка вчинена у тому чи іншому кримінальному провадженні, та не належить до визначеного статтею Кримінального процесуального кодексу України переліку рішень, дій чи бездіяльності слідчого або прокурора, які можуть бути оскаржені під час досудового розслідування.

Здійсніть правовий аналіз ситуації. Чи законні рішення судів?

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Конституція України від 28.06.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року: офіц. пер. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004

Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.

Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України № 5076-VI від 05.07.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 27. Ст. 282.

Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.

Про ліквідацію апеляційних адміністративних судів та утворення апеляційних адміністративних судів в апеляційних округах : Указ Президента України від 29.12.2017 р. № 455/2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/455/2017>.

Про утворення місцевих адміністративних судів, затвердження їх мережі: Указ Президента України від 16.11.2004 року № 1417/2004 в редакції Указу Президента від 29.12.2017 року № 455/2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1417/2004#Text>

Головань І.В. До питання про поняття адвокатської діяльності. *Адвокат*. 2012. № 1(136). С. 12-15.

Адміністративне судочинство України : підручник / за заг. ред. О. М. Пасенюка. Київ: Юрінком Інтер, 2009. 672 с.

Адміністративне судочинство: навч. посібник / І. М. Балакарева, І. В. Бойко, Я. С. Зелінська та ін. ; за заг. ред. Н. Б. Писаренко. Харків: Право, 2016. С. 6–14. URL: <https://independent.academia.edu/NadiyaPysarenko>

Т е м а 3 . Особливості участі адвоката в адміністративному процесі

1. Завдання та функції адвоката в адміністративному процесі.
2. Права та обов'язки як елементи правового статусу адвоката в адміністративному процесі.
3. Адвокатський запит. Адвокатська таємниця.
4. Притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності.
5. Суб'єкти дисциплінарного провадження за адміністративним законодавством.

З а в д а н н я

1. Охарактеризуйте стадії дисциплінарного провадження щодо притягання адвоката до дисциплінарної відповідальності. Зазначте особливості кожної стадії. Наведіть приклади цікавих рішень суду щодо притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності.

2. Проаналізуйте Постанову ВП ВС № 607/3128/16-ц від 07.11.2018 року та охарактеризуйте юрисдикційну належність спорів з органами адвокатського самоврядування. Надайте правову оцінку повноваженням кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури при притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності, винятковим заходом якої є припинення права на заняття адвокатською діяльністю. Чи наділена КДКА владними управлінськими функціями відносно позивачки? Чи має спір публічно-правовий характер і в порядку якого судочинства його потрібно було розглянути? Відповідь обґрунтуйте.

3. Громадяни К. і С. брали участь у судовому засіданні Господарського суду Харківської області як адвокати юридичних осіб (позивача і відповідача). Під час судового засідання гр. С., який представляв інтереси відповідача і не мав достатніх аргументів проти заявленого позову, почав ображати представника позивача гр. К. і висловив сумнів у його здатності працювати юристом. Суддя Д., який розглядав справу, закликав гр. С. до порядку і вказав на його обов'язок виступати лише по суті справи і тільки тоді, коли йому нададуть слово. У відповідь гр. С. звинуватив суддю Д. в упередженому до нього ставленні, висловив упевненість, що він хабарник. На подальші зауваження судді гр. С. не реагував і продовжував образливо висловлюватися на його адресу. Оскільки гр. С. раніше також дозволяв собі образливі висловлювання на адресу суду, суддя Д. оголосив перерву в судовому засіданні і склав протокол про адміністративне правопорушення за ч. 2 ст. 185³ стосовно гр. С. Після цього суддя Д. відразу виніс постанову у справі про адміністративне правопорушення, відповідно до якої на гр. С. накладено стягнення у

виді адміністративного арешту строком на 10 діб.

Зробіть правовий аналіз ситуації. Чи правомірні дії судді Д.? Чи може гр. С. оскаржити вказану постанову про накладення адміністративного стягнення? Який порядок притягнення адвоката до відповідальності можливий у даній ситуації?

4. З метою отримання безоплатної вторинної правової допомоги гр. В. звернувся до Червоноградського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги. Наказом Червоноградського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги від 16 грудня 2016 року №348/6-д гр В. було відмовлено у наданні безоплатної вторинної правової допомоги на підставі пункту 1 частини першої статті [17](#), частини третьої статті [19](#), пункту 1 частини першої статті [20 Закону №3460-VI](#), оскільки його вимоги про захист є неправомірними. Наказом відповідача від 12 жовтня 2017 року №005/6-ч/вд також відмовлено в наданні безоплатної вторинної правової допомоги гр. В. на підставі пункту 1 частини першої статті [17](#), частини третьої статті [19 Закону №3460-VI](#), оскільки вимоги позивача про захист або відновлення його прав є неправомірними. Не погодившись із зазначеними наказами гр. В. звернувся до суду першої інстанції з позовом про визнання їх протиправними, скасування наказів та зобов'язання відповідача видати законний наказ про надання йому безоплатної вторинної правової допомоги.

Охарактеризуйте можливість надання адвокатом безоплатної правової допомоги. Які види правових послуг включає безоплатна вторинна правова допомога? Чи є законним наказ центру щодо відмови в наданні правової допомоги гр. В?

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Конституція України від 28.06.1996 р. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року: офіц. пер. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004

Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.

Головань І.В. До питання про поняття адвокатської діяльності. *Адвокат*. 2012. № 1(136). С. 12-15.

Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України № 5076-VI від 05.07.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 27. Ст. 282.

Адміністративне судочинство: навч. посібник / І. М. Балакарева, І. В. Бойко, Я. С. Зелінська та ін. ; за заг. ред. Н. Б. Писаренко. Харків: Право, 2016. С. 6–14. URL: <https://independent.academia.edu/NadiyaPysarenko>

Адміністративне судочинство України : підручник / за заг. ред. О. М. Пасенюка. Київ: Юрінком Інтер, 2009. 672 с.

Гриценко І. С. Історичні передумови запровадження адміністративної юстиції: українська традиція. *Адміністративне право і процес*. 2013. № 1 (3). С. 107–121. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FILE=&S21STR=apip_2013_1_16

Основи адміністративного судочинства та адміністративного права : навч. посібник / за заг. ред. Р. О. Куйбіди, В. І. Шишкіна. Київ: Старий світ, 2006. С. 77–100. URL: <https://www.slideshare.net/CentrePravo/ss-59878370>

Коломоєць Т. О. Термінологія адміністративного процесу: проблеми визначеності суміжного термінологічного ряду. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2012. Т. 11. С. 335-343. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nponyua_2012_11_36.

Смокович М. І., В.М. Бевзенко. Адміністративний процес України: теорія, практика: Підручник. Заг. ред. д.ю.н.,

проф. Бевзенка В. М. Київ. 2020. 1346 с. URL: https://dakor.kiev.ua/wp-content/uploads/bevzenko_pidruchnyk.pdf.

Лученко Д. В. Механізм оскарження в адміністративному праві: теоретичні й прикладні аспекти : монографія. Харків : Право, 2017. 440 с.

Шарая А.А. «Адміністративна процедура» і «адміністративний процес»: розмежування понять. *Актуальні проблеми формування громадянського суспільства та становлення правової держави*: Збірник матеріалів II Всеукраїнської наук.-практ. інтернет-конф., Черкаси, 23 трав. 2019 р. / Ред. кол.: Г.А. Волошкевич (відп. ред.) та ін. Черкаси, видавець Вовчок О.Ю., 2019. С. 133-141.

Тема 4. Поняття та зміст правового статусу представника як суб'єкта адміністративного судочинства

Питання для обговорення

1. Поняття правового статусу як правової дефініції в адміністративному судочинстві.
2. Поняття представництва в адміністративному судочинстві.
3. Сучасний стан правового регулювання представництва в адміністративному судочинстві.
4. Принципи діяльності представника в адміністративному судовому процесі.
5. Участь у справі представника.
6. Документи, що підтверджують повноваження представників.
7. Права та обов'язки як елементи правового статусу адвоката в адміністративному процесі.

Завдання

1. Ознайомтесь зі змістом правових термінів «представник», «законний представник» та «самопредставниц-

тво» в адміністративному процесі. Порівняйте порядок вступу кожної із зазначених осіб у адміністративну справу, документальне оформлення та обсяг наданих їм повноважень. Ознайомтесь зі змістом Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 5 липня 2012 року та Рішення Ради адвокатів України від 12 квітня 2019 року № 41, яким затверджено Положення про ордер на надання правничої (правової) допомоги. З'ясуйте порядок видачі ордеру та внесення змін до нього.

Наведіть приклади судових рішень, в яких формальні порушення оформлення документів, що підтверджують повноваження представника, стали підставою для відмови у здійсненні судочинства. Поміркуйте, чи можливо усунути допущені порушення (за наявності можливості виправлення помилок - зазначте в якій спосіб).

2. Громадянка Н. звернулась у 2008 році до Київського районного суду міста Одеси з позовною заявою до Прилиманської сільської ради Овідіопольського району Одеської області, відділу земельних ресурсів у Овідіопольському районі Одеської області про визнання права власності та зобов'язання вчинити певні дії. Постановою Київського районного суду м. Одеси від 19.03.2008 року позов задоволено в повному обсязі. 28.10.2019 року до П'ятого апеляційного адміністративного суду надійшла апеляційна скарга на вищенаведене рішення, яка подана адвокатом К. - представником особи, яка не брала участь у розгляді справи, громадянина М. Ухвалою П'ятого апеляційного адміністративного суду від 29 листопада 2019 року апеляційну скаргу було відхилено, оскільки колегія суддів дійшла висновку, що постановою Київського районного суду м. Одеси від 19.03.2008 року, на момент розгляду даної справи у суді 1-ї інстанції, не вирішувалось питань, які б зачіпали права, свободи, інтереси та (або) обов'язки апелянта. Після прийняття вищенаведеної ухвали 13.12.2019 року представник громадянина М. адвокат К. повторно звернувся до суду з аналогічною апеляційною скаргою. Ухвалою П'ятого апеляційного адміністративного суду визнано зловживанням процесуальними правами дії представника громадянина М. адвоката К. щодо повтор-

ної подачі аналогічної апеляційної скарги на постанову Київського районного суду м. Одеси від 19 березня 2008 року.

Яка Ваша правова позиція з приводу зазначеної ситуації? Надайте вмотивовану відповідь. Уявіть, що Ви представник громадянина М., та наведіть аргументи в обґрунтування своїх дій щодо повторного звернення до суду з апеляційною скаргою. Ознайомтеся з постановою Великої Палати Верховного Суду від 24.01.2019 р. у справі №11-987cap18 та постановою Великої Палати Верховного Суду від 14.03.2019 р. у справі №9901/34/19. Наведіть інші приклади застосування Верховним Судом наслідків зловживання процесуальними правами.

3. *Ознайомтеся зі змістом постанови Великої Палати Верховного Суду від 10.02.2021 року по справі № 822/1309/17 та постановою Великої Палати Верховного Суду від 14 квітня 2021 року по справі №826/9606/17. Визначте, з огляду на які правові підстави Верховний Суд дійшов висновку про наявність обставин несумісності у випадку проходження стажування та складання кваліфікаційного іспиту для отримання свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю судьями та/або прокурорами.*

4. Уповноважений представник кандидата на пост Президента України громадянина Н. громадянин В. звернувся до Другого апеляційного адміністративного суду з позовною заявою про визнання дій Політичної партії «За зміни» протиправними. Ухвалою Другого апеляційного адміністративного суду від 10 січня 2019 року позовну заяву кандидата на пост Президента України громадянина Н. до Політичної Партії «За зміни» про визнання протиправними дій повернуто особі, яка її подала. Другий апеляційний адміністративний суд повернув позовну заяву на підставі пункту 3 частини четвертої статті 169 КАС України, мотивуючи своє рішення тим, що наявна у матеріалах справи копія посвідчення уповноваженого представника кандидата на пост Президента України громадянина Н. громадянина В. жодним чином не засвідчена. При цьому, уповнова-

жений представник кандидата на пост Президента України громадянина Н. громадянин В. також не засвідчив її власним підписом, а тому, це посвідчення не може бути належним доказом дійсної волі особи на уповноваження іншої представляти її інтереси. Також суд постановив, що в копії поданого разом із позовною заявою посвідчення №125 від 05 січня 2019 року зазначено: «Дійсне з пред'явленням документа, що посвідчує особу», при цьому до позовної заяви не надано копії будь-якого документа, що посвідчує особу. Не погодившись з ухвалою Другого апеляційного адміністративного суду позивач звернувся до Верховного Суду з апеляційною скаргою, в якій зазначив про відсутність підстав, передбачених пунктом 3 частини четвертої статті 169 Кодексу адміністративного судочинства України, для повернення позовної заяви. Позивач зазначив, що, оскільки позов подано особою, яка має адміністративну процесуальну дієздатність, а позовну заяву підписано громадянином В., представником позивача - уповноваженим представником кандидата на пост Президента України громадянина Н., відтак позовну заяву підписано особою, посадове становище якої зазначено. Верховний Суд задовольнив апеляційну скаргу громадянина Н., ухвалу Другого апеляційного адміністративного суду скасував, а справу направив для продовження розгляду позовної заяви.

Здійсність правовий аналіз ситуації. Якими нормами керувався Верховний Суд в своєму рішенні про задоволення апеляційної скарги? Проаналізуйте особливості повноважень представників у справах, пов'язаних з виборчим процесом чи процесом референдуму, зазначені в ст. 279 КАС України.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Конституція України від 28.06.1996 р. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року: офіц. пер. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004

Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.

Головань І.В. До питання про поняття адвокатської діяльності. *Адвокат*. 2012. № 1(136). С. 12-15.

Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України № 5076-VI від 05.07.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 27. Ст. 282.

Адміністративне судочинство: навч. посібник / І. М. Балакарева, І. В. Бойко, Я. С. Зелінська та ін. ; за заг. ред. Н. Б. Писаренко. Харків: Право, 2016. С. 6–14. URL: <https://independent.academia.edu/NadiyaPysarenko>

Адміністративне судочинство України : підручник / за заг. ред. О. М. Пасенюка. Київ: Юрінком Інтер, 2009. 672 с.

Тема 5 . Повноваження представника прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві

Питання для обговорення

1. Характеристика повноважень адвоката, законного представника чи особи, яка здійснює повноваження представника в порядку самопредставництва.

2. Проблема чіткого визначення статусу та меж повноважень представників в адміністративному судочинстві. Межі повноважень та вид представництва.

3. Договір про надання правової допомоги (довіреність), ордер, усна заява довірителя.

4. Повноваження адвоката, призначеного представником для надання безоплатної вторинної правової допомоги в адміністративному процесі.

З а в д а н н я

1. Порівняйте документальне оформлення повноважень в адміністративному судочинстві адвоката, який надає правову допомогу самотійно; адвоката, який діє за дорученням адвокатського об'єднання; та адвоката, якого призначено для надання безоплатної правової допомоги.

З'ясуйте, яким чином визначається обсяг наданих їм повноважень. Ознайомтеся зі змістом постанови та окремою думкою Великої Палати Верховного Суду від 05 червня 2019 року по справі №9901/847/18 та надайте власні міркування з розглянутого в судових рішеннях питання.

2. *Визначте правові підстави припинення повноважень адвоката, законного представника чи особи, яка здійснює повноваження представника в порядку самопредставництва. З'ясуйте, хто та в який спосіб може повідомити суду про припинення повноважень представника. Складіть відповідний процесуальний документ, адресований суду.*

3. Рішенням Дніпропетровського окружного адміністративного суду позов ТОВ «Весна» залишено без задоволення. Не погодившись з таким рішенням суду першої інстанції ТОВ «Весна» звернулося до Третього апеляційного адміністративного суду з апеляційною скаргою. Однак ухвалою Третього апеляційного адміністративного суду апеляційну скаргу Товариства було повернуто на підставі пункту 1 частини 4 статті 298 Кодексу адміністративного судочинства України. Це було здійснено з огляду на те, що скаржник до апеляційної скарги не долучив жодних документів, які б підтверджували, що Іванов І.І., який підписав апеляційну скаргу, є директором ТОВ «Весна». Не погодившись з цією ухвалою апеляційного суду, ТОВ «Весна» подало на неї касаційну скаргу.

Яке рішення за результатами розгляду касаційної скарги має прийняти Верховний Суд? Які норми чинного

законодавства України регулюють порядок підтвердження повноважень представника в адміністративному процесі? Чи поширюється дія статті 59 КАС України на випадки самопредставництва юридичної особи?

4. Представник позивача подав через свій електронний кабінет у системі «Електронний суд» апеляційну скаргу, яку підписав своїм кваліфікованим електронним підписом. На підтвердження повноважень він додав до апеляційної скарги електронну довіреність від імені позивача, яка була сформована позивачем у системі «Електронний суд». Згідно з довіреністю останній доручає своєму представнику представляти його інтереси в судах України (в тому числі в апеляційній та касаційній інстанціях) з усіма правами, які надано законом стороні по справі, в тому числі з правом підписувати, подавати, доповнювати позовні заяви та інші передбачені законом процесуальні документи. Другий апеляційний адміністративний суд повернув позивачу апеляційну скаргу, оскільки вона була підписана представником позивача із застосуванням кваліфікованого електронного підпису, а на підтвердження повноважень представника до неї було додано довіреність, яка не посвідчена нотаріально, а тому право представника підписувати апеляційну скаргу від імені позивача не підтверджено належними документами. Не погодившись з такою ухвалою апеляційного адміністративного суду, представник позивача подав касаційну скаргу. Верховний Суд задовольнив касаційну скаргу представника позивача і скасував ухвалу апеляційного адміністративного суду.

Якими нормами чинного законодавства України керувався Верховний Суд, задовольняючи касаційну скаргу? Якими документами підтверджуються повноваження представника у випадку поданням ним процесуальних документів через підсистему «Електронний Суд»?

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х
а к т і в т а л і т е р а т у р и

Конституція України від 28.06.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року: офіц. пер. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004

Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.

Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України № 5076-VI від 05.07.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 27. Ст. 282.

Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.

Адміністративне судочинство: навч. посібник / І. М. Балакарева, І. В. Бойко, Я. С. Зелінська та ін. ; за заг. ред. Н. Б. Писаренко. Харків: Право, 2016. С. 6–14. URL: <https://independent.academia.edu/NadiyaPysarenko>

Адміністративне судочинство України : підручник / за заг. ред. О. М. Пасенюка. Київ: Юрінком Інтер, 2009. 672 с.

Т е м а 6. Загальна характеристика та види адміністративних проваджень. Провадження у справах про адміністративні правопорушення

П и т а н н я д л я о б г о в о р е н н я

1. Поняття й ознаки адміністративної відповідальності, її відмінність від інших видів юридичної відповідальності.

2. Законодавство про адміністративні правопорушення, його особливості.

3. Поняття «адміністративне правопорушення», його відмінність від інших правопорушень.

4. Завдання, стадії і принципи провадження у справах про адміністративні правопорушення.

5. Порядок залучення захисника у провадження у справах про адміністративні правопорушення.

6. Мета застосування і загальна характеристика заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення.

7. Розгляд справ про адміністративне правопорушення: місце, строки і порядок.

8. Оскарження постанов по справі про адміністративне правопорушення. Порядок відшкодування витрат на правничу допомогу.

9. Набрання постановою судді у справі про адміністративне правопорушення законної сили і перегляд постанови.

10. Особливості виконання постанов про накладення окремих видів адміністративних стягнень.

З а в д а н н я

1. *Ознайомтеся з рішенням Конституційного суду України у справі №1-17/2000 від 16.11.2000 року – справа за конституційним зверненням гр. Солдатова Г.І. «Справа про*

право вільного вибору захисника». Враховуючи зазначене рішення та положення статті 268 КУпАП визначте, кого можна відносити до «іншого фахівця у галузі права, що за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи». Чи необхідно, на вашу думку, доповнити зазначену норму КУпАП?

2. Надайте свої пропозиції щодо внесення змін у чинне законодавство України, яке регулює відносини у сфері розгляду справ про адміністративні правопорушення за умови залучення захисника.

3. Посилаючись на відповідні нормативно-правові акти, охарактеризуйте провадження у справах про адміністративні правопорушення та надайте відповіді на наступні питання:

а) які дії під час здійснення адвокатської діяльності адвокат має право вчиняти на кожній стадії провадження у справах про адміністративні правопорушення?

б) як законодавець визначив правовий статус адвоката, окреслив критерії, яким він має відповідати у провадженні у справах про адміністративні правопорушення?

в) який порядок залучення захисника у провадження у справах про адміністративні правопорушення?

З а в д а н н я д л я с а м о с т і й н о г о о п р а ц ю в а н н я

1. Для власного споживання 11.05.2021 р. гр. А. (який є неповнолітнім) придбав наркотичні засоби, за що був доставлений у відділення поліції з метою складання протоколу про адміністративне правопорушення. В протоколі зазначалося, що особа затримана на три години. Проте виявилось, що необхідно провести медичне обстеження гр. А. й з'ясувати, де і в кого були придбані наркотичні засоби, про що зроблено запис у протоколі, і продовжено строк адміністративного затримання

до трьох діб. Батьки викликали адвоката. Під час розгляду справи 12.05.2021 р. суддею гр. А. визнано винним у порушенні правил обігу наркотичних засобів і психотропних речовин і застосовано штраф. За дорученням гр. А. його адвокат звернувся до адміністративного суду з позовом про визнання дій, пов'язаних із адміністративним затриманням, незаконними. Зокрема, ним зазначалося, що не було проінформовано центр із надання безоплатної вторинної правової допомоги, а це спонукало гр. А. звернутися до платних послуг адвоката.

Здійсніть правовий аналіз ситуації. Чи є порушення закону з боку співробітників поліції і підстави для оскарження їхніх дій? Охарактеризуйте порядок надання адвокатом безоплатної вторинної правової допомоги.

2. Проаналізуйте нижченаведені ситуації і з'ясуйте, в яких випадках існують підстави для притягнення особи до адміністративної відповідальності та необхідність залучення адвоката у рамках безоплатної вторинної правової допомоги. Відповідь обґрунтуйте.

1. Громадянин П., керуючи автомобілем, виїхав на зустрічну смугу руху, щоб уникнути наїзду на пішохода, який переходив дорогу в невстановленому місці.

2. 15-річна донька гр. А. нецензурно обляяла громадянок похилого віку, які зробили їй зауваження щодо поведінки у громадському місці.

3. Підприємець Д. вчасно не поставив комп'ютерну техніку обласній державній адміністрації.

4. Народний депутат, виступаючи на мітингу, закликав змінити конституційний лад в Україні, обґрунтовуючи це історичними передумовами розвитку держави.

5. 65-річна пенсіонерка торгувала домашньою продукцією біля виходу з метро.

6. Громадянин В., працюючи головним лікарем обласної клінічної лікарні, був відсутній на роботі протягом 3-х днів без поважних причин.

7. Інспектор із пожежного нагляду здійснив планову

перевірку діяльності підприємства і відмовився на вимогу керівника підприємства надати акт перевірки, складений за результатами здійсненого заходу.

8. Батьки 7-річної дівчинки систематично обмежували її харчування, мотивуючи це тим, що вона займається балетом і тому має бути стрункою. Через це дівчинка перебувала в пригніченому стані та просила їжу в сусідів.

3. Проаналізуйте чинне законодавство щодо відшкодування витрат на професійну правничу допомогу стороні, на користь якої ухвалено рішення, та надайте відповіді на такі питання:

а) якщо порівнювати відшкодування витрат на правничу допомогу у різних галузях права, то відшкодування витрат на правничу допомогу в рамках адміністративного законодавства є досконалим?

б) як відбувається відшкодування витрат на професійну правничу допомогу за посиланням на аналогію Закону, порівнюючи положення КАСУ та КУпАП в частині питання про відшкодування витрат на професійну правничу допомогу?

в) чи надає сукупний аналіз законодавства підстави вважати механізм відшкодування витрат на правничу допомогу якісним та дієвим?

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Кодекс про адміністративні правопорушення : Закон від 07.12.1984 року № 8073-X.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.

Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02.06.2011 року № 3460-VI:

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text>.

Адміністративна відповідальність: курс лекцій / за ред. О. В.

Кузьменко. Київ: Юрінком Інтер, 2016. 568 с.

Адміністративне право: навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти [Ю. П. Битяк, В. М. Гаращук, В. В. Зуй та ін.]. Вид. 6-те, допов. та перероб. З опорою на законодавство станом на 1 квіт. 2021 р. – Харків : Право, 2021. – 196. [URL:https://pravo-izdat.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=4395&download_id=1426](https://pravo-izdat.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=4395&download_id=1426)

Адміністративна відповідальність та провадження в справах про адміністративні правопорушення: навч. посібник / за заг. ред. О. В. Кузьменко. Київ: Центр учб. л-ри, 2016. 388 с.

Адміністративне деліктне законодавство: зарубіжний досвід та пропозиції реформування в Україні / авт.-упоряд. О. А. Банчук. Київ: Книги для бізнесу, 2007. 912 с.

Битяк Ю. П. Адміністративна відповідальність та адміністративне правопорушення. *Проблеми законності* : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 2020. Вип. 151. С. 87-100.

Венедіктов В. С. Критерії розмежування адміністративної та дисциплінарної відповідальності. *Проблеми систематизації законодавства України про адміністративні правопорушення: у 2-х ч.* Сімферополь, 2006. Ч. 1. С. 17–23.

Додин Е. В. Административная деликтология: учебн. пособие; сб. научн. трудов. Одеса: Полиграф, 2007. С. 149–254.

Т е м а 7. Особи, які беруть участь у провадженні у справі про адміністративне правопорушення. Роль адвоката у провадженні у справах про адміністративні правопорушення

П и т а н н я д л я о б г о в о р е н н я

1. Характеристика осіб, які беруть участь у провадженні у справах про адміністративне правопорушення.
2. Адвокат як захисник та представник.

3. Допуск до участі в провадженні у справі про адміністративне правопорушення.

4. Обставини, що виключають можливість участі адвоката у провадженні у справі про адміністративне правопорушення.

5. Права адвоката у процесі провадження у справах про адміністративні правопорушення.

6. Дії адвоката на стадії підготовки до розгляду справи про адміністративне правопорушення.

7. Встановлення підвідомчості та підсудності справи про адміністративне правопорушення.

8. Оскарження постанов по справі про адміністративне правопорушення.

З а в д а н н я

1. Для власного споживання 11.05.2021 р. гр. А. придбав наркотичні засоби, за що був доставлений у відділення поліції з метою складання протоколу про адміністративне правопорушення, в якому зазначалося, що особа затримана на три години. Проте виявилось, що необхідно провести медичне обстеження гр. А. й з'ясувати, де і в кого були придбані наркотичні засоби, про що зроблено запис у протоколі, і продовжено строк адміністративного затримання до трьох діб. Під час розгляду справи 12.05.2021 р. суддею гр. А. визнано винним у порушенні правил обігу наркотичних засобів і психотропних речовин і застосовано штраф. За дорученням гр. А. його адвокат звернувся до адміністративного суду з позовом про визнання дій, пов'язаних із адміністративним затриманням, незаконними. Зокрема, ним зазначалося, що не було проінформовано центр із надання безоплатної вторинної правової допомоги, а це спонукало гр. А. звернутися до платних послуг адвоката.

Здійсніть правовий аналіз ситуації. Чи є порушення закону з боку співробітників поліції і підстави для оскарження їхніх дій?

2.28.12.2020 р. для отримання інформації з метою надання правничої допомоги, у відповідності до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» адвокат звернувся з адвокатським запитом до Голови міської територіальної громади, який відповідь на адвокатський запит не надав. Під час розгляду справи уповноваженим органом було досліджено протокол про адміністративне правопорушення, в якому був відсутній підпис Голови територіальної громади міста.

Здійсніть правовий аналіз ситуації. Чи вбачаються в бездіяльності Голови територіальної громади міста ознаки адміністративного правопорушення? Якщо так, то якого? Який орган уповноважений розглядати справу про таке адміністративне правопорушення? Чи є достатнім наданий суду протокол для встановлення ознак адміністративного правопорушення та притягнення посадовця до адміністративної відповідальності? Якими доказами, на Вашу думку, було б доречно доводити факт вчинення адміністративного правопорушення в цій ситуації?

3. Гр. М., від імені якого діяв адвокат, звернувся до суду з позовом до Інспектора роти батальйону Управління патрульної поліції в Полтавській області Департаменту патрульної поліції. У позові адвокат просив скасувати постанову Інспектора роти батальйону Управління патрульної поліції в Полтавській області про накладення адміністративного стягнення по справі про адміністративне правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксоване не в автоматичному режимі від 04.01.2019 щодо нього та закрити провадження в адміністративній справі. При постановленні ухвали суд апеляційної інстанції дійшов висновку, що апеляційна скарга підлягає поверненню, оскільки її підписано особою, право якої на вчинення таких дій не підтверджено у встановленому законом порядку, а саме: наявний в матеріалах справи ордер на надання правової допомоги не містить

інформації щодо назви органу, у якому надається правова допомога. В обґрунтування вимог касаційної скарги позивач вказує, що дійсно в оригіналі ордеру, який знаходиться в матеріалах справи, адвокатом не зазначено назви органу, у якому надається правова допомога. Водночас в матеріалах справи наявні копія свідоцтва про право на зайняття адвокатською діяльністю, договір про надання правової допомоги, додаток до договору про надання правової допомоги, відповідно до якого адвоката уповноважено подавати апеляційні та касаційні скарги. Позивач зазначає, що повернення апеляційної скарги з формальних підстав унеможливило доступ до правосуддя для повного захисту його прав та інтересів шляхом судового розгляду справи. Судом апеляційної інстанції встановлено та підтверджено матеріалами справи, що представником позивача - адвокатом до позовної заяви додано ордер, який не містить інформації щодо назви органу, у якому надається правова допомога.

Здійсніть правовий аналіз ситуації. Чи законодавець чітко відокремив судові органи як такі, що повинні бути окремо зазначені в ордері на надання правової допомоги, зокрема в графі "Назва органу, в якому надається правова допомога"? Проаналізуйте правову позицію, висловлену Великою Палатою Верховного Суду у постановках від 05.06.2019 у справі N 9901/847/18, від 03.07.2019 у справі N 9901/939/18.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Кодекс про адміністративні правопорушення : Закон від 07.12.1984 року № 8073-Х.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.

Кириленко Є., Тунтула О. Співвідношення заходів державного примусу, адміністративної та інших видів юридичної відповідальності. *Вісник прокуратури*. 2010. № 11. С. 99–103.

Коліушко І., Банчук О. Поняття адміністративної відповідальності та адміністративного правопорушення в

сучасному українському праві. *Право України*. 2008. № 4. С. 31–37.

Колпаков В. К. Адміністративна відповідальність (адміністративно-деліктне право): навч. посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2008. С. 97–110.

Матіос А. В. Адміністративна відповідальність посадових осіб: монографія. Київ: Знання, 2007. – 223 с.

Окопник О. М. Адміністративна відповідальність як різновид юридичної відповідальності. *Актуальні проблеми юридичної науки: матеріали Міжнар. наук. конф. «Дев'яті осінні юрид. читання»* (Хмельницький, 12–13 листоп. 2010 р.): у 4-х ч. Хмельницький. 2010. Ч. 2. С. 63–65. С. 64–65.

Поштаренко О. Поняття, сутність та зміст адміністративної відповідальності в умовах нової парадигми адміністративного права. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 3. С. 174–179.

Федорова А. Отличие уголовного проступка от преступления и административного правонарушения. *legae si Viata, Februare*. 2016. С. 148–151.

Щокін Р. Г., Адміністративна відповідальність: навч. посібник / Р. Г. Щокін, А. Ю. Ковальчук, І. В. Костенко; за заг. ред. М. Н. Курка. Київ: ДП Видавничий дім «Персонал», 2015. 148 с.

Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.

Чишко К. Зарубіжний досвід адміністративно-правової кваліфікації правопорушень. *Підприємництво, господарство і право* : наук.-практ. госп.-прав. журн. 2020. № 3. С. 185–191.

Про практику застосування судами України законодавства у справах про деякі злочини проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, а також про адміністративні правопорушення на транспорті: постанова Пленуму Верховного Суду України від 23.12.2005 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0014700-05>

Алімов К. О., Коломоець Т. О. Громадські роботи як вид адміністративного стягнення за законодавством України: монографія. Запоріжжя: Запорізьк. нац. ун-т., 2011. 258 с.

Коломоець Т., Куразов Ю. Попередження як вид

адміністративного стягнення: доцільність його збереження та вдосконалення засад використання ресурсу в умовах реформаційних нормотворчих процесів в Україні. *Слово Національної школи суддів України*. 2013. № 1 (2). С. 105–114.

Про затвердження Порядку тимчасового затримання працівниками уповноважених підрозділів Національної поліції транспортних засобів та їх зберігання: Постанова КМУ від 17.12.2008 р.

№ 1102. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1102-2008-п>

Про затвердження Порядку направлення водіїв транспортних засобів для проведення огляду з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, і проведення такого огляду: наказ МВС України та МОЗ України від 09.11.2015 р. № 1452/735. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1413-15>

Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі: наказ Міністерства внутрішніх справ від 07.11.2015 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1408-15>

Про затвердження Порядку виконання адміністративних стягнень у вигляді громадських, виправних та суспільно корисних робіт: наказ Міністерства юстиції України від 19.03.2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0457-13>

Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо офіційного тлумачення положення частини першої статті 276 Кодексу України про адміністративні правопорушення № 5-рп/2015 від 26.05.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-15/ed20160611>

Богуцький В. В., Богуцька В. В., Мартиновський В. В. Провадження у справах про адміністративні правопорушення: навч. посібник. 4-те вид., перероб. і доповн. Харків: ФІНН,

2012. С. 38–48, 64–105.

Гумін О. М. В., Пряхін Є. В. Застосування заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення. *Європейські перспективи*. 2014. № 4. С. 5–11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evpe_2014_4_3

Демський Е. Ф. Адміністративно-процесуальне право України: навч. посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 496 с.

Зубатенко А. В. Заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення в системі заходів адміністративно-правового примусу. *Право і суспільство*. 2013. № 6–2. С. 204–207.

Стефанчук М. М. Деякі питання застосування заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення як одного з перспективних напрямів діяльності прокурора в адміністративно-деліктному провадженні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2014. Вип. 24. Т. 3. С. 131–136.

Т е м а 8. Удосконалення законодавства, яке регламентує представництво в адміністративному судочинстві

П и т а н н я д л я о б г о в о р е н н я

1. Характеристика законодавства, яке регламентує представництво в адміністративному судочинстві.
2. Зарубіжний досвід представництва в адміністративному судочинстві та можливості його використання в Україні.
3. Особливості правового статусу адвоката у європейській правовій традиції.
4. Колізії чинного законодавства у регламентуванні представництва в адміністративному процесі.

5. Удосконалення правового регулювання можливості представництва прокурором інтересів держави та громадянина, Уповноваженим з прав людини.

6. Забезпечення доступності безоплатної правової допомоги.

7. Удосконалення організаційних та процедурних засад здійснення представництва в контексті судової реформи в Україні.

З а в д а н н я д о з а н я т т я 1

1. *Проаналізуйте правове врегулювання здійснення прокурором представництва інтересів держави в адміністративних судах. Визначте правові підстави для звернення прокурора до суду з адміністративним позовом. З'ясуйте зміст дефініції «інтереси держави» з урахуванням правових висновків Конституційного Суду України, викладених в Рішенні Конституційного Суду України у справі за конституційними поданнями Вищого арбітражного суду України та Генеральної прокуратури України щодо офіційного тлумачення положень статті 2 Арбітражного процесуального кодексу України (справа про представництво прокуратурою України інтересів держави в арбітражному суді).*

2. *Ознайомтеся з правовими висновками щодо підстав для звернення прокурора до суду в інтересах держави, викладеними в постанові Верховного Суду від 21 лютого 2020 року у справі № 160/10255/19 та постанові Верховного Суду від 25 квітня 2018 року у справі № 806/1000/17. Визначте, які процесуальні питання та на якій стадії судового процесу має вирішити суд у разі звернення до адміністративного суду прокурора з позовною заявою, поданою в інтересах держави. Які правові наслідки виявлення судом порушення прокурором порядку звернення до суду з позовною заявою? Зазначте відповідні приклади з судової практики.*

3. Проаналізуйте судову практику Верховного Суду за останній рік. Наведіть по два-три приклади здійснення представництва прокурором інтересів держави у статусі позивача в адміністративному судочинстві в різних сферах правовідносин.

4. Ознайомтесь з положеннями Закону України «Про безоплатну правову допомогу». Визначте, які категорії осіб мають право на отримання безоплатної первинної правової допомоги, а які – на отримання безоплатної вторинної правової допомоги. З'ясуйте, яким є порядок розгляду звернень про надання безоплатної правової допомоги.

З а в д а н н я д л я с а м о с т і й н о г о о п р а ц ю в а н н я

1. Уявіть, що Ви – консультант юридичної клініки, до якої звернувся громадянин Л. з проханням роз'яснити, чи має він право на отримання безоплатної правової допомоги під час вирішення спору за позовом його сусіда – громадянина К. про усунення перешкод у користуванні земельною ділянкою, який розглядається Борівським районним судом Харківської області.

Визначте коло питань, з'ясування відповідей на які може вплинути на наявність/відсутність права на отримання безоплатної правової допомоги. Підготуйте вичерпну письмову консультацію для громадянина Л. щодо порядку отримання запитуваної ним безоплатної правової допомоги.

2. 24.10.2019р. громадянин Д. звернувся до Н-ського місцевого центру з надання вторинної правової допомоги з двома заявами про надання безоплатної вторинної правової допомоги. Однак, 04.11.2019р. громадянином Д. отримано Накази Н-ського місцевого центру з надання вторинної правової допомоги щодо відмови у наданні безоплатної вторинної правової допомоги, з огляду на те, що начебто у даний час громадянину Д. надається безоплатна правова допомога більше, ніж за шістьма наказами.

Громадянин Д., не погодившись з такою відмовою, звернувся з позовною заявою до Запорізького окружного адміністративного суду, в якій протиправність дій Н-ського місцевого центру з надання вторинної правової допомоги обґрунтовував тим, що впродовж чинного 2019 бюджетного року до Н-ського місцевого центру з надання вторинної правової допомоги або до іншого державного центру з надання такої допомоги він не звертався. Також позивач зазначав, що у першому півріччі минулого 2018 бюджетного року громадянин Д. кілька разів звертався до Н-ського місцевого центру з

надання вторинної правової допомоги. Зважаючи, що на той час обмеження на шість звернень впродовж бюджетного року у Законі України «Про безоплатну правову допомогу», не існувало, на думку позивача, у відповідача відсутні будь-які підстави відмовляти йому у наданні безоплатної правової допомоги у наступному бюджетному році. Крім того, усі судові справи, за якими громадянин Д. звертався до Н-ського міського центру з надання вторинної правової допомоги розглянуто, та у I кварталі минулого 2018р. винесено остаточні рішення, тому після закінчення означеного терміну, тобто I кварталу 2018р., жодної правової допомоги Н-ським місцевим центром або якимось іншим державним центром з надання безоплатної вторинної правової допомоги, громадянину Д. не надавалося.

Відповідач з позовними вимогами не погодився, своєю позицією обґрунтовував тим, що 24.10.2019 року громадянин Д. звернувся до Н-ського місцевого центру з надання вторинної правової допомоги з двома заявами про надання йому безоплатної вторинної правової допомоги. Зокрема, з питання складання касаційної скарги по справі №1/2018 про визнання незаконним перерахунку розміру субсидії, зобов'язання вчинення певних дій, та з питання здійснення представництва інтересів в Третньому апеляційному адміністративному суді по справі №2/2018 щодо вчинення незаконних дій в процесі розрахунку та виплати субсидії. За результатами розгляду цих заяв Н-ським місцевим центром з надання вторинної правової допомоги винесено Накази «Про відмову в наданні вторинної правової допомоги громадянину Д.» від 04.11.2019р., з огляду на те, що громадянину Д. одночасно надається безоплатна вторинна правова допомога більше, ніж за шістьма наказами про уповноваження працівників, виданими Подільським місцевим центром з надання вторинної правової допомоги.

Проаналізуйте вищенаведену ситуацію та надайте її правову оцінку. З'ясуйте, якими є правові підстави для відмови в наданні безоплатної вторинної правової допомоги. Яке рішення має, на Вашу думку, ухвалити адміністративний суд щодо позовних вимог громадянина Д. щодо скасування наказу

про відмову в наданні вторинної правової допомоги? Обґрунтуйте свою позицію.

3. Уявіть, що Ви самозайнята особа – адвокат. Одноразово Ви перебуваєте у трудових відносинах з Приватним підприємством «Витязь». В жовтні 2021 року Вами в інтересах Приватного підприємства «Витязь» подано до Полтавського окружного адміністративного суду позовну заяву до Головного управління ДПС у Полтавській області про визнання протиправним та скасування податкового повідомлення-рішення. Ухвалою Полтавського окружного адміністративного суду позовну заяву ПП «Витязь» залишено без руху, оскільки позовна заява була підписана представником позивача, але до позовної заяви не були надані документи, які підтверджують повноваження представника.

З метою усунення недоліків позовної заяви підготуйте проект відповідної заяви/клопотання, зазначивши в ньому перелік документів, які підтверджують Ваші повноваження.

4. Проаналізуйте нижчезазначену ситуацію та надайте їй правову оцінку.

У травні 2021 року громадянин Б. звернувся до Окружного адміністративного суду міста Києва з позовом до Київської міської ради про визнання недійсним рішення Київської міської ради. Водночас позивач просив суд відшкодувати понесені ним судові витрати на професійну правову допомогу. На підтвердження понесених витрат на послуги адвоката в суді першої інстанції громадянин Б. надав:

- копію договору №1/21 про надання правової (правничої) допомоги від 28.04.2021;

- звіт від 23.06.2021 «Щодо правової/правничої допомоги по справі №***/***/21 надано/надається адвокатом Івановою Тетяною Михайлівною в суді першої інстанції», який містить: вид наданої правничої допомоги та її вартість (складання та відправка позовної заяви - вартість 2000, 00 грн; участь в судовому засіданні 16.06.2021 у Окружному адмініст-

ративного суду міста Києва - вартість 1500 грн); загальна вартість послуг - 3500 грн;

- копію квитанції № 7160000 від 16.06.2021 про сплату громадянином Б. грошових коштів у розмірі 3500, 00 грн за договором №1/21 від 28.04.2021.

Рішенням Окружного адміністративного суду міста Києва адміністративний позов громадянина Б. задоволено повністю. Додатковим рішенням Окружного адміністративного суду міста Києва у справі №***/***/21 задоволено заяву відповідача про розподіл судових витрат, стягнуто з позивача на користь відповідача 3500,00 грн витрат, пов'язаних із наданням правничої допомоги.

Не погодившись з додатковим рішенням Окружного адміністративного суду міста Києва Київська міська рада звернулася до Шостого апеляційного адміністративного суду з апеляційною скаргою, в якій просила відмовити громадянину Б. в задоволенні його заяви про розподіл судових витрат на правову допомогу. Скарга була обгрунтована тим, що позивачем не надані докази фактичного понесення витрат на правову допомогу, так як відповідно до квитанції № 7160000 від 16.06.2021 грошові кошти були перераховані фізичній особі – підприємцю Івановій Т.М., а в суді останньою надавалися послуги не як фізичною-особою підприємцем, а як самозайнятою особою – адвокатом. Крім того, звіт адвоката Іванової Т. М. від 23.06.2021 не є актом наданих послуг, а отже не підтверджує факт їх надання.

Як Ви вважаєте, чи відповідають чинному законодавству аргументи, наведені Київською міською радою в обґрунтування апеляційної скарги на додаткове рішення? Наведіть аналогічні приклади з судової практики.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х
а к т і в т а л і т е р а т у р и

Конституція України від 28.06.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року: офіц. пер. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004

Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.

Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02.06.2011 року № 3460-VI:

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text>.

Про реформування територіальних органів Міністерства юстиції та розвиток системи надання безоплатної правової допомоги: Постанова КМУ від 11.02.2016 р. № 99. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/99-2016-%D0%BF#Text>

Методичні рекомендації щодо організації надання безоплатної правової допомоги місцевими центрами з надання безоплатної вторинної правової допомоги: Наказ Координаційного центру з надання правової допомоги 19.07.2019 № 60:

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0060419-19#n6>

Ухвала Великої Палати Верховного Суду від 23 червня 2021 року по справі № 303/4297/20:

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/98146713>

Особливості представництва прокурором інтересів держави в суді: нове законодавство та актуальні підходи Верховного Суду:

URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/zmi/941986/>

Постанова Верховного Суду від 21 лютого 2020 року у справі №160/10255/19:

URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87758841>

Справа №580/17/20 постанова від 20 травня 2020 року: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89325732>

Постанова КАС ВС від 20 січня 2021 року по справі № 0440/6990/18: URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/94264230>

Постанова ВС від 02 вересня 2021 року по справі № 280/3319/20: URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/99329392>

Постанова КАС ВС від 09 квітня 2020 року по справі №280/61/19: URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88716069>

Постанова КАС ВС від 24 червня 2021 року по справі №420/6938/21: URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/97881214>

Постанова ВС від 22 квітня 2020 року по справі №440/1757/19: URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88868267>

Постанова КАС ВС від 22 грудня 2018 року по справі №826/856/18: URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/78985598>

Додаткова ухвала від 09 вересня 2021 року по справі № 910/7304/20: URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/99647708>

Додаткова постанова Західного апеляційного господарського суду від 17 лютого 2020 року по справі №909/116/19: URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87734033>

КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Опис навчальної дисципліни та предмета курсу “Адвокат в адміністративному процесі”

Курс	Рівень освіти, галузь знань, спеціальність, спеціалізація	Дидактична структура та кількість годин
Кількість кредитів ЄКТС: 4,0 Кількість модулів: 4 Загальна кількість годин: 120	Рівень освіти – другий (магістерський) Галузь знань – 08 «Право» Спеціальність – 081 «Право»	Модуль 1 Лекції: 6 год. Практичні заняття: 4 год. Самостійна робота: 12 год. Модуль 2 Лекції: 4 год. Практичні заняття: 4 год. Самостійна робота: 12 год. Модуль 3 Лекції: 6 год. Практичні заняття: 6 год. Самостійна робота: 26 год. Модуль 4 Лекції: 4 год. Практичні заняття: 2 год. Самостійна робота: 34 год. Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (залік)

Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Адвокат в адміністративному процесі» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає контроль якості

засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне/письмове опитування, експрес-опитування, вирішення практичних завдань. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні поточного матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5). Максимальна кількість балів, яку студент може отримати на семінарському занятті – 5 балів.

Обов'язковою формою самостійної роботи студентів є письмове виконання завдань до Теми 6 та Теми 8. Максимальна кількість балів за результатами виконання письмової самостійної роботи до Теми 6 - 20 балів, до Теми 8 – 40 балів.

Формою підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є залік.

Активна робота студентів під час практичних занять, а також якісне виконання завдань для самостійного опрацювання до Теми 6 та Теми 8 надає можливість отримати 100 балів, тобто залік з курсу.

У разі незадовільної роботи на практичних заняттях та у зв'язку із численними пропусками студент складає залік з курсу, що включає питання програми навчальної дисципліни.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Поточний контроль								Підсумкова оцінка знань (залік)
Модуль 1			Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	Всього балів
T1	T2	T3	T4	T5	T6 (самостійна робота)	T7	T8 (самостійна робота)	

5	5	5	5	5	5+20	5	5+40	100
---	---	---	---	---	------	---	------	-----

Критерії оцінювання результатів навчання

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки
	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу
Виконання завдання самостійної роботи до теми 6	Max 20	Робота підготовлена самостійно, ґрунтовно, надані правильні й аргументовані відповіді. Робота не містить методологічних помилок, є посилання на джерела і власні висновки
	10	Робота містить значну кількість помилок, відповіді не є обґрунтованими. Присутні посилання на джерела
	Min 0	Робота оформлена неналежним чином, завдання виконані невірно. Робота виконана з порушенням вимог академічної доброчесності
Виконання завдання самостійної роботи до теми 8	Max 40	Робота підготовлена самостійно, ґрунтовно, надані правильні й аргументовані відповіді. Робота не містить методологічних помилок, є посилання на джерела і власні висновки
	30	Робота містить незначну кількість помилок, не всі відповіді є обґрунтованими. Присутні посилання на джерела, проте бракує власних висновків
	15	Робота містить значну кількість помилок, відповіді не є обґрунтованими. Присутні

		посилання на джерела
	Min 0	Робота оформлена неналежним чином, завдання виконані невірно. Робота виконана з порушенням вимог академічної доброчесності

Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти денної/заочної форми навчання

Шкала підсумкового педагогічного контролю

Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ, згідно з наказом ректора № 207-С від 05.04.2021 р.
Зараховано (успішне складання)	100
Не зараховано (неуспішне складання)	55

Самостійна робота студентів

Самостійна робота – вид позааудиторної роботи навчального характеру, яка спрямована на вивчення програмного матеріалу. Під час самостійної роботи студент має самостійно опрацювати конспекти лекцій, рекомендовану літературу, нормативні акти, матеріали емпіричних досліджень до тем, що вносяться на практичні заняття.

Студентам перед кожним практичним заняттям рекомендовано знайомитися з першоджерелами і нормативно-правовими актами, збирати матеріали для участі в дискусіях на практичних заняттях, якісно готувати письмові роботи.

Самостійна робота сприяє кращому засвоєнню матеріалу з навчальної дисципліни і формуванню навичок і вмінь одержувати додаткові знання.

Формами самостійної роботи в рамках курсу «Адвокат в адміністративному процесі» є:

- доопрацювання матеріалів лекцій та робота з рекомендованою літературою;

- підготовка до практичних занять, виконання завдань за темами практичних занять;

- робота в інформаційних мережах, зокрема, ознайомлення із судовими рішеннями в справах адміністративної юрисдикції, розміщеними в Єдиному державному реєстрі судових рішень, із рішеннями Європейського суду з прав людини, оприлюдненими на сайті Міністерства юстиції України;

- вивчення узагальнень судової практики й правових позицій в окремих категоріях справ, підготовлених Вищим адміністративним судом України;

- підготовка та публікація наукових статей, тез тощо;

- розробка схем, таблиць з тем начальної дисципліни;

- здійснення аналізу законопроектів та змін законодавства.

Обов'язковою формою роботи є самостійне опрацювання завдань до теми 6 та 8, помічені як завдання для самостійного опрацювання.

За виконання завдань до Теми 6 студент максимально може набрати до 20-ти балів; до Теми 8 – до 40 балів.

Студентові рекомендується:

- вести конспект лекцій;
- якісно готуватись до практичних занять;
- брати активну участь у дискусіях та обговореннях;
- письмово виконувати завдання до практичних занять у разі пропусків заняття;

- проявляти ініціативу і активність під час виконання групових завдань;

Студент може:

- звертатися по допомогу або консультацію до викладача;
- доопрацьовувати завдання до практичних занять, враховуючи зауваження викладача;
- пропонувати додатково власні форми роботи, підпорядковані цілям даного курсу.

**Програмні питання
з навчальної дисципліни
«Адвокат в адміністративному процесі»**

1. Адміністративний процес: предмет, метод.
2. Принципи адміністративного процесу.
3. Система адміністративного процесу.
4. Сучасні підходи науки адміністративного права до розуміння адміністративного процесу.
5. Співвідношення категорій «адміністративний процес», «адміністративна процедура», «адміністративне провадження».
6. Адміністративне провадження.
7. Суб'єкти адміністративних проваджень.
8. Адміністративний процес та адміністративна юстиція.
9. Адміністративна юстиція як механізм судового захисту прав приватної особи у сфері публічного адміністрування.
10. Моделі адміністративної юстиції.
11. Становлення і розвиток адміністративної юстиції в Україні.
12. Становлення адвокатури як механізму захисту прав людини.
13. Історія становлення адвокатури України.
14. «Адвокатська доба» перелому XIX-XX ст.

15. Європейські традиції становлення адвокатури.
16. Адвокатська діяльність. Адвокатура і держава.
17. Види адвокатської діяльності.
18. Форми здійснення адвокатської діяльності.
19. Правова основа діяльності адвокатури України.
20. Принципи та засади здійснення адвокатської діяльності.
21. Особливості участі адвоката у адміністративному процесі.
22. Правовий статус адвоката в адміністративному судочинстві.
23. Нормативно-правові акти, що регламентують адміністративно-процесуальний статус адвоката.
24. Завдання та функції адвоката в адміністративному процесі.
25. Права та обов'язки як елементи правового статусу адвоката в адміністративному процесі.
26. Адвокатський запит.
27. Дисциплінарне провадження, його особливості та підстави застосування.
28. Суб'єкти дисциплінарного провадження за адміністративним законодавством.
29. Притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності.
30. Суб'єкти дисциплінарного провадження за адміністративним законодавством.
31. Участь у справі представника.
32. Документи, що підтверджують повноваження представників.
33. Довіреність та ордер.
34. Права та обов'язки як елементи правового статусу адвоката в адміністративному процесі.
35. Повноваження представника прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві.
36. Наукознавче підґрунтя дослідження представництва прав, свобод та інтересів громадян в

адміністративному процесі.

37. Сутність та особливості інституту представництва.

38. Поняття представництва в адміністративному судочинстві. Особливості представництва в адміністративному процесі.

39. Підвиди договірного представництва в адміністративному процесі.

40. Поняття правового статусу як правової дефініції в адміністративному судочинстві.

41. Сучасний стан правового регулювання представництва в адміністративному судочинстві.

42. Правовий статус представника в адміністративному процесі та шляхи вдосконалення в контексті судової реформи та реалізації Угоди про асоціацію України та Європейського Союзу.

43. Принципи діяльності представника в адміністративному судовому процесі.

44. Документи, що підтверджують повноваження представників.

45. Функції представників в адміністративному процесі.

46. Класифікація повноважень представника залежно від умов представництва.

47. Юридична відповідальність представника в адміністративному процесі.

48. Зарубіжний досвід представництва в адміністративному процесі.

49. Проблема чіткого визначення статусу та межі повноважень представників в адміністративному судочинстві. Межі повноважень та вид представництва.

50. Представник за договором та законний представник: порівняння повноважень. Відмова від повноважень.

51. Представницькі повноваження. Представницька участь прокурора в адміністративному процесі.

52. Термін дії повноважень представника в адміністративному процесі.

53. Повноваження адвоката, призначеного представником для надання безоплатної вторинної правової допомоги в адміністративному процесі.

54. Контроль за діяльністю представника у сфері адміністративного судочинства.

55. Взаємодія представника з іншими учасниками адміністративного процесу.

56. Загальна характеристика та види адміністративних проваджень.

57. Сутність і цілі адміністративних проваджень, їх місце в адміністративному процесі.

58. Сфера застосування адміністративних проваджень.

59. Особливості адміністративних проваджень, їх правове регулювання й підстави виникнення.

60. Суб'єкти адміністративних проваджень. Загальний та спеціальний суб'єкти адміністративних проваджень.

61. Завдання і принципи провадження у справах про адміністративні правопорушення.

62. Обставини, що виключають провадження у справах про адміністративні правопорушення.

63. Стадії провадження у справах про адміністративні правопорушення.

64. Особи, які беруть участь у провадженні у справі про адміністративне правопорушення.

65. Виконання постанови про накладення адміністративного стягнення.

66. Заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення, мета їх застосування й види.

67. Право на оскарження заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення, шляхи його реалізації.

68. Особи, які беруть участь у провадженні у справі про адміністративне правопорушення.

69. Роль адвоката у провадженні у справах про

адміністративні правопорушення.

70. Юридична допомога і адвокатська діяльність. Адвокат як захисник та представник.

71. Гарантії захисту прав і свобод потерпілого. Допуск до участі в провадженні у справі про адміністративне правопорушення.

72. Обставини, що виключають можливість участі адвоката у провадженні у справі про адміністративне правопорушення.

73. Права адвоката у процесі провадження у справах про адміністративні правопорушення.

74. Дії адвоката на стадії підготовки до розгляду справи про адміністративне правопорушення.

75. Встановлення підвідомчості та підсудності справи про адміністративне правопорушення. Дослідження і аналіз доказів.

76. Дотримання строків розгляду справи про адміністративні правопорушення.

77. Оскарження постанов по справі про адміністративне правопорушення.

78. Особливості правового статусу адвоката у європейській правовій традиції.

79. Колізії чинного законодавства у регламентуванні представництва в адміністративному процесі.

80. Гарантування державою представницької та адвокатської діяльності.

81. Медіативна функція представництва.

82. Закріплення вимог та критеріїв щодо освітньо-кваліфікаційного та професійного рівня адвоката/представника.

83. Удосконалення правового регулювання можливості представництва прокурором інтересів держави та громадянина, Уповноваженим з прав людини.

84. Забезпечення доступності безоплатної правової допомоги.

85. Посилення гарантій захисту адвокатської таємниці.

86. Удосконалення організаційних та процедурних засад здійснення представництва в контексті судової реформи в Україні.

87. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»: напрямки удосконалення представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному процесі.

88. Закон України «Про безоплатну правову допомогу» : напрямки удосконалення представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному процесі.

89. КАСУ: напрямки удосконалення представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві.

З М І С Т

Вступ.....	3
Програма навчальної дисципліни «Адвокат в адміністративному процесі».....	11
Загальний розрахунок годин лекцій, практичних занять, самостійної роботи.....	16
Завдання до практичних занять та самостійної роботи.....	20
Тема 1. Предмет, метод, система і принципи адміністративного процесу	20
Тема 2. Становлення адвокатури як механізму захисту прав людини	23
Тема 3. Особливості участі адвоката в адміністративному процесі, особливості.....	26
Тема 4. Поняття та зміст правового статусу представника як суб'єкта адміністративного судочинства.....	30
Тема 5. Повноваження представника прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві.....	34
Тема 6. Загальна характеристика та види адміністративних проваджень. Провадження у справах про адміністративні правопорушення.....	37
Тема 7. Особи, які беруть участь у провадженні у справі про адміністративне правопорушення. Роль адвоката у провадженні у справах про адміністративні правопорушення.....	41
Тема 8. Удосконалення законодавства, яке регламентує представництво в адміністративному судочинстві.....	47
Контроль знань студентів.....	54
Опис навчальної дисципліни та предмета курсу “Адвокат в адміністративному процесі”.....	54
Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання.....	54
Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти денної/заочної форми навчання.....	57
Самостійна робота студентів.....	59
Програмні питання з навчальної дисципліни «Адвокат в адміністративному процесі».....	61
Зміст.....	67

